

LBRIS

We know
books

JAVIER SIERRA

FOCUL INVIZIBIL

Credite pentru imagini

- © Leo Flores: pp. 147, 277, 279, 304, 332, 372, 376, 385, 413, 415, 450
© DeA Picture Library/Album: pp. 171, 175
© Oronoz/Album: p. 173
© Museo Nacional de Arte de Cataluña (Muzeul Național de Artă din Catalonia): p. 233
© AESA: p. 239
© Funkystock/Agefotostock: p. 259

Cuprins

CU PUȚIN ÎNAINTE DE SĂPTĂMÂNA MARE De unde vin ideile?	9
TREI ZILE ÎN MADRID Victoria Goodman	41
ZIUA A 4-A <i>Daimones</i>	159
ZIUA A 5-A Duelul textelor	219
ZIUA A 6-A Viziuni obscure	291
ZIUA A 7-A Muntele artificial	427

LBRIS

We know
books

CU PUȚIN ÎNAINTE DE SĂPTĂMÂNA MARE

De unde vin ideile?

Deseori subestimăm puterea cuvintelor. Acestea sunt un instrument atât de banal, atât de inerent naturii umane, încât de-abia dacă ne dăm seama că un singur cuvânt ne poate tulbura destinul la fel de mult ca un cutremur, un război sau o boală. La fel cum se întâmplă în catastrofele amintite, efectul unui cuvânt se dovedește cu neputință de prevăzut. În decursul unei vieți este puțin probabil să scape cineva de influența vorbelor. De aceea este bine să fim pregătiți. În orice clipă – azi, mâine sau în anul care vine – o simplă succesiune de sunete pronunțate la momentul potrivit ne va schimba existența pentru totdeauna.

Apropo, specializarea mea o constituie tocmai acest tip de cuvinte. „Abracadabra“, „Sesam, deschide-te“, „te iubesc“, „Fiat Lux“, „adio“ sau „eureka“ sunt cuvintele care schimbă vieți și epoci întregi, deghizate uneori în nume proprii sau în termeni atât de comuni, încât în alte guri ar părea banali.

Sună ciudat. Îmi asum acest lucru. Dar știu foarte bine despre ce vorbesc.

Eu sunt ceea ce s-ar putea numi un „expert în cuvinte“. Un profesionist. Cel puțin, asta spune CV-ul meu și faptul că am devenit cel mai tânăr profesor de lingvistică la College of the Holy and Undivided Trinity of Queen Elizabeth, mai cunoscut în Dublin ca Trinity College. În numele acestei instituții atât de prestigioase am organizat expuneri atât în Irlanda, cât și în afara ei. Am scris articole în enciclopedii și chiar am umplut până la refuz aule ținând conferințe despre aceste cuvinte. De aceea mă obsedează. Mă

numesc David Salas și, chiar dacă acum s-ar putea ca asta să nu conteze prea mult, am împlinit de curând treizeci de ani, îmi plac sportul și senzația că, depunând efort, îmi pot depăși limitele. Fac parte din clubul de canotaj al universității mele, unul dintre cele mai vechi din lume, și mă trag dintr-o familie înstărită. Presupun, așadar, că, bucurându-mă de aceste haruri, ar trebui să fiu mulțumit de viața mea. Totuși, în aceste momente mă simt un pic confuz.

Studiez de ceva vreme etimologia anumitor termeni, mai ales de când am suferit pe propria piele consecințele puterii lor. Și tocmai asta – faptul că m-am simțit împins de forța arzătoare a unui substantiv – mi s-a întâmplat când Susan Peacock, omniprezenta directoare de studii de la Trinity, s-a apropiat de mine în ultima dimineață a anului școlar 2009-2010 și mi-a trântit pe neașteptate „lucrul acela” în timp ce beam grăbit o cafea în cancelarie.

Întrebarea ei a stat la adevărata origine a acestei peripeții.

– Ce-ar fi să pleci pentru vreo două săptămâni în Spania, David?

Poate că ar trebui să explic mai întâi că Susan Peacock era o doamnă serioasă, circumspectă, ce nu depășea un metru și jumătate și care rareori vorbea doar ca să se afle în treabă. Dacă spunea ceva, trebuia să-i acorzi atenție.

„În Spania?”

– La Madrid, a precizat, fără să-i mai pun eu vreo întrebare.

În momentul acela ceva s-a mișcat în lăuntru meu, jur. Întotdeauna se întâmplă asta în astfel de cazuri. Așa funcționează semnalul care ne avertizează de prezența unui cuvânt aparte. Când îl recunoaștem, în creierul nostru mii de neuroni se agită în același timp.

Spania a avut exact acel efect.

În acea îndepărtată zi de vineri bătea la ușă vacanța de vară. Terminasem de aranjat munții de hârtii și însemnări cu care mă luptasem pentru a-mi încheia teza, în campus nu se mai vedea niciun student și străbăteam zona științelor umaniste căutându-mi lucrurile personale înainte de a declara trimestrul ca fiind încheiat.

Poate că de aceea propunerea lui Susan Peacock m-a surprins.

Doamna Peacock era pe atunci șefa mea directă și cea mai respectată profesoară din consiliul profesoral. Deși avea dublul vârstei

celor mai mulți dintre profesori, câștigase încrederea și respectul nostru prin întrebări pertinente, sfaturi administrative oferite la momentul potrivit și plimbări prin grădini, pline de recomandări academice înțelepte. Susan devenise oracolul din Delphi de la Trinity College, sibila noastră particulară.

În acea zi de 30 iulie, furtunoasă și răcoroasă, doamna Peacock părea să-și fi plasat întrebarea fără vreo intenție anume, ca și cum cuvântul Spania tocmai i-ar fi trecut prin minte. Mi-a lăsat impresia că și-a ridicat ochii cenușii din podea și că a numit acel colț de hartă nefiind pe deplin conștientă de ceea ce invocă.

– Ar trebui să te distrezi puțin, David, a adăugat ea foarte serioasă.

– Să mă distrez? i-am zis susținându-i privirea. Ți se pare că nu mă distrez îndeajuns?

– Oh, să fim serioși. Te cunosc de când erai copil. Intelligent, competitiv, visător și foarte, foarte neliniștit. Niciodată n-ai avut timp să-ți pui ordine în viață. Te-am văzut escaladând munți la fel cum îți nimiceai adversarii în dezbaterile de la Philosophical Society. „Copilul strălucit.” Așa îți spuneam. Și uită-te la tine acum. De luni întregi umbli prin această instituție ca și cum ai fi un suflet rătăcit. Tu nu vezi?

Când am auzit diagnosticul acela am simțit o înțepătură în stomac, dar n-am putut să răspund.

– Îți dai seama? mi-a reproșat. Nu reacționezi! Pentru numele lui Dumnezeu, David! Deschide-ți agenda, alege una dintre acele prietene care roiesc în jurul tău și pleacă odată în vacanță. Cu siguranță, oricare dintre ele ar fi încântată să te însoțească.

– Susan! am protestat, exagerându-mi uimirea.

Ea a răs.

– În plus, am adăugat eu, nu știu dacă ar fi bine pentru mine ca în viața mea să mai intervină și alte femei. Îmi ajunge mama.

– Asta-i de-a dreptul jalnic! N-ai nevoie de ceva serios. Alege pe cineva cu creier. Caut-o în afara campusului, dacă nu vrei să ai probleme, și cădeți la o înțelegere care să vă avantajeze pe amândoi. Mă înțelegi tu... Iar când se va termina vara, fiecare o ia pe drumul

lui. Nu cunosc niciun bărbat cu aspectul tău fizic și cu poziția ta socială care să trebuiască să insiste mult în fața unei fete pentru a o duce în vacanță.

– Sper că știi ce-mi propui, am spus eu, simulând un ton grav.

– Desigur că știi. Îți fac o favoare, David! Deși... un zâmbet malițios s-a așternut atunci pe buzele ei. Când te vei duce la Madrid, ai putea să reactivezi și câteva dintre contactele tale. Știi tu. Fondul de cărți de la Old Library este întotdeauna deschis pentru achiziții noi. Și ne-a ajuns la urechi un zvon pe care ar fi bine să-l verificăm.

N-am putut să mă abțin și am izbucnit în râs.

– Acum înțeleg! Nu-mi faci o favoare. Îmi propui să lucrez în continuare pentru Trinity... în vacanță!

– Poate, a acceptat ea. Cu siguranță, te va interesa să afli că există un colecționar în Spania dispus să renunțe la un *Primus calamus* complet, păstrat într-o stare excelentă.

Aproape că m-am înecat cu cafeaua.

– *Primus calamus* al lui Juan Caramuel? am întrebat, mai, mai să nu-mi cred urechilor. Ești sigură?

Susan Peacock a încuviințat mulțumită.

– Una ca asta nu se poate! Am scuturat din cap, salivând după una dintre cele mai rare și mai frumos ilustrate cărți ale Secolului de Aur spaniol. A fost o operă ce nu a avut prea mare răspândire. Tu știi mai bine decât mine că, în 1663, autorul ei a dat să se tipărească foarte puține exemplare, doar pentru prieteni, și nimeni n-a mai văzut vreunul din... De unde știi că nu e vorba despre o glumă?

– Nu știu, David! Uite care-i treaba. Când vestea a ajuns la urechile noastre, am încercat să-l găsim pe proprietar, dar n-a fost chip să dăm de el. De-aia ar fi bine să ne ajuti... În plus, a adăugat, dacă am reuși în cele din urmă să obținem acea bijuterie, te-am lăsa să o prezinți cu mare fast în Long Room a bibliotecii noastre. Ar fi un alt impuls bun pentru cariera ta.

Am privit-o pe Susan uimit. Tocmai cariera mea mă făcuse să ajung în acea situație. Luptasem atât de mult să-mi câștig un loc

respectabil în Olimpul profesorilor, încât lăsasem deoparte tot ce fusesem până atunci. Călătoriile, sporturile, aventurile, prietenii, totul a rămas pe plan secund când m-am apucat de teza mea de doctorat. Doamna Peacock știa, întrucât o citise cu doar o săptămână în urmă. Poate că s-a gândit că, având la subraț mențiunea *cum laude*, mi-ar plăcea să-mi reiau „vânătoarea de cărți“.

– Și nu uita, a precizat ea, că, dacă pleci pentru câteva zile în Spania, vei renunța la preocupările al căror obiect este mama ta.

Mama. Faptul că a menționat-o m-a făcut să oftez.

Ea și Susan erau prietene bune. Nedespărțite, așa spune. Erau de aceeași vârstă – de fapt, se cunoscuseră cu mai bine de trei decenii în urmă, la petrecerile nocturne care se organizau în apartamentele studențești din Dublin –, iar doamna Peacock a fost întotdeauna singura din gașca ei care a reușit să țină ritmul cu ea. Susan era, de asemenea, una dintre puținele persoane de acolo care știau să-i pronunțe numele cu accent spaniol – un *Gloria sec*, categoric, curat, și nu acel gen de *Glouriah* cântător pe care-l foloseau ceilalți. Și era singura care dispunea de suficientă îndrăzneală pentru a-i reproșa că s-a îndrăgostit, la cei șaiszeci și unu de ani ai ei, de un bărbat cu mult mai tânăr decât ea și că ne-a anunțat, în după-amiaza când aveam să-mi citesc teza, că avea de gând să se căsătorească în septembrie.

– Haide, băiete! A zâmbit condescendentă, apropiindu-se de masa plină de tetrabriks cu suc și boluri cu fructe ce ne despărțea. De cât timp n-ai mai pornit într-una dintre căutările tale bibliografice?

Am privit-o fără să spun vreun cuvânt.

– Da, da..., a oftat. Știu că mama ta se va mărita cu un tip pe care nu-l suportți. Dar, fie că-ți place, fie că nu, își vor petrece toată vara făcând pregătiri pentru nuntă, așadar cu cât vei fi mai departe de nebunia aia, cu atât mai bine pentru tine.

– Chestiunea asta cu *Primus calamus* este o scuză bună. Dar de ce acum? Vara, Madridul este un adevărat cuptor. N-ai fi putut să-ți îndrepti atenția asupra vreunei licitații de cărți la Paris?

– Ca să uiți de Steven, ai nevoie de ceva mai tare decât o simplă licitație și știi prea bine asta, mi-a atras ea atenția.

Imaginaea lui Steven Hallbright mi-a venit în minte la fel de su-părătoare ca în prima zi. Cu doar cincisprezece ani mai mare decât mine, iubitul mamei mele era unul dintre acei oameni de afaceri educați în Statele Unite, cu aere de Steve Jobs; din a opta generație de irlandezi, dintre aceia care se umflă întruna în pene cu succesele lor. Am fost nevoit să-l suport de trei sau patru ori când a venit la cină acasă, întotdeauna încărcat cu buchete enorme de trandafiri și cu sticle din cel mai bun vin franțuzesc. Steven era importator de hardware, manager la o multinațională de telecomunicații, responsabil suprem al unui fond de investiții în tehnologii la bursa din Dublin și, de când a cunoscut-o pe mama, mecena pentru cinci sau șase pictori și graficieni care-i plăceau ei. Observându-l, ajunseseam la concluzia că manechinul acela suferea de un complex al lui Oedip întocmai ca la carte. Nu mă puteam consola sub nicio formă cu gândul că s-a apropiat de mama pentru banii ei. Aveam impresia că se simțise fascinat de singurul lucru care lui îi lipsea și ei îi prisosea: cultura. O cultură profundă, clasică, ce o făcea să pară tânără și seducătoare, transformând cei aproape douăzeci de ani care-i despărțeau într-un detaliu minor.

Steven era chipeș, înalt, athletic, roșcat și vorbăreț. Și, în ciuda vârstei ei, mama întruchipa tot ceea ce un irlandez putea aștepta de la o frumusețe spaniolă: un păr brunet și ondulat, ochi închiși la culoare, piele lucioasă, fără urmă de riduri, o siluetă impecabilă, menținută prin multe ore la sala de gimnastică, și un mers căruia nimic nu-i putea sta în cale.

Dar era mama mea. Iar de când a dispărut tata, pe când eu eram doar un copil, n-am mai văzut-o niciodată să-i pice cu tronc cineva în felul acela.

Situația era, așadar, cam stânjenitoare pentru mine.

– Tu ar trebui să o înțelegi mai bine decât oricine, a precizat Susan Peacock cu precizia unui psihoanalist. E mult timp de când mama ta a rămas văduvă. Este o femeie liberă.

– Liberă și, de asemenea, pe fugă. Aproape că nu o mai văd pe acasă.

– Și o vei vedea din ce în ce mai puțin. Azi urma să-și probeze rochia de mireasă la De Stafford. Va fi plecată toată ziua.

– Serios? M-am încrunțat. Nu mi-a spus nimic.

– Fiindcă știe că te deranjează, David. Recunoaște. De ani buni tatăl tău este oficial mort. Tu ești orfan, iar ea poate să facă orice pofteste cu starea ei civilă.

– Înțeleg asta, dar...

– Pleacă, haide! mi-a trântit, punând capăt protestului meu. Fă-o cu sau fără o însoțitoare. Du-te în Spania. Rătăcește câteva zile prin Madrid. Încearcă să iei legătura cu acel colecționar. Iar când în sfârșit te vei fi relaxat, caută prietenii noi, muzică, bucate... Uită pentru câteva săptămâni de mama ta, de iubitul ei, de serviciul tău, de teza ta și țara asta binecuvântată unde plouă întruna. Îți va prinde bine și vei putea să urmezi porunca aceea a filosofilor.

– Porunca? La ce te referi? am bombănit.

– *Nosequeipsum*. Nu râde! Eu sunt profesoară de științe.

– *Nosce te ipsum*, am corectat-o, abținându-mă din nou să nu râd. Înseamnă „cunoaște-te pe tine însuți“.

– Așa! Deja ești destul de măricel ca să faci asta, nu ți se pare?

Cea mai bună prietenă a mamei mele a întins atunci una din mâinile ei cu degete osoase și lungi până la geanta pe care o lăsase lângă cafetieră și a scos din ea un volum legat.

– Știi ce este asta?

L-a fluturat deasupra capului ei.

– Desigur. Teza mea.

O purta cu ea de câteva zile. O văzusem citind-o în momentele libere în grădinile campusului, așa că nu m-a mirat că s-a dus direct la ea. „O abordare a surselor intelectuale ale lui Parmenide din Elea.“

– Nu! Este mult mai mult decât asta! Este cauza apatiei tale, a spus de parcă ar fi fost un diagnostic medical. Împreună cu doctorul Sanders și comisia lui de babornite, probabil că sunt singura

ființă umană de pe planetă care a citit acest cărțoi căruia i-ai dedicat patru ani din viața ta. Patru ani! Aproape o mie cinci sute de zile n-ai ieșit din bibliotecă și ți-ai stricat ochii în acele baze de date oribile. Nu vezi? Te veștejești, băiete! Te-ai lăsat purtat de ceea ce strămoșii tăi așteptau de la tine. Ai devenit deja un bărbat înțelept, ordonat și corect...

– Și, în plus, se pare că și cam plictisitor.

– Exact, dragule! Focul pasiunii ți se stinge. Fie te miști chiar acum și dovedești ceea ce ești în stare să faci pentru tine... fie te vei îmbălsăma de viu.

– Deja mă consideri o cauză pierdută?

– Deloc. De fapt, chiar aici, în teza ta, am găsit o urmă de speranță, a șoptit răsfoind cu aviditate volumul cartonat. Ce nebunie a fost aia să te închizi în peșterile din Dunmore timp de două zile și două nopți?

Mă privea caustic. Se referea la ceva ce, într-adevăr, povesteam într-o anexă a lucrării mele. Era relatarea personală a ceea ce mi-a trecut prin minte în timpul celor aproape patruzeci și opt de ore de întuneric și post sever, în care am rămas într-o grotă carstică, încercând să depășesc zilele de izolare extremă cărora li se supuneau filosoful Parmenide și discipolii săi. Poate că aceea a fost singura mea urmă de investigație în teren. De mișcare. Ceea ce căutau adeptii lui Parmenide – sau, cel puțin, asta spuneau textele pe care le-am studiat până le-am stors sufletul – era să comunice în locuri precum acela cu zeii și să primească de la ei înțelepciunea lor infinită. Dar, imitându-i (într-un acces de nebunie), n-am obținut decât confuzie. Am făcut asta gândindu-mă la cât de mândru ar fi fost bunicul meu dacă m-ar fi văzut că duc atât de departe învățăturile unuia dintre părinții filosofiei grecești, dar și cu speranța stupidă de a cerceta în acea „altă lume“, cea a visărilor febrile ale anahoretului, ceva despre locul unde se află tatăl meu. Știu și eu... Un indiciu mistic. Un semn. O voce. Ceva care să mi-l aducă la viață dincolo de cele câteva fotografii cu el pe care le păstram.

Am dat greș, desigur.

Din acele ore de penumbră nu rămăsesem decât cu o teamă nouă de locurile întunecate și cu senzația că, de fiecare dată când închideam ochii, mă cufundam în cele mai groaznice orori pe care subconștientul meu le putea concepe.

Trecuseră deja doi ani și, de atunci, nu mai reușisem să dorm buștean ca înainte.

– Este nebunesc ceea ce explici aici, a continuat Susan cu un aer închizitorial, parcurgând paragrafele cu degetele ei osoase. Dar este scris cu un mare talent.

– Mulțumesc, am murmurat surprins.

– Ar trebui să te dedici acestei activități. O știi bine. Ai fi un mare romancier. Ca bunicul tău.

– Romancier..., am bombănit. Nu începe din nou, te rog. V-am spus de o mie de ori, ție și mamei mele, că nu sunt îndeajuns de motivat pentru a-mi petrece jumătate din viață stând așezat în fața unei foi albe. În plus, știi prea bine că toată lumea m-ar compara cu el.

Susan a plescăit din limbă.

– Nu te înșela, dragule. Motivația pentru a scrie o carte bună o oferă faptul că ai ceva important de povestit. Du-te în Spania. S-a întors tenace la ideea ei. Respiră alt aer. Caută cartea lui Caramuel. Și, în treacăt, aruncă o privire asupra originilor tale. Omul, dacă nu este prost, nici orb, întotdeauna sfârșește prin a găsi lucruri importante în ele. Dar mai ales scrie, scrie întruna. Scrie tot. Bine sau rău. Nu contează. Scrie în timp ce cauți acea carte veche sau în timp ce te distrezi. E totuna. Pe drumul acela, în timp ce-ți faci ordine în gânduri și vizitezi locuri, poate dai de vreo comoară... și poate chiar vei sfârși prin a o înțelege pe mama ta.

– Va fi mai ușor să fac primul lucru decât al doilea.

– În privința asta suntem de acord. A dat din cap, lăsând ca șuvițele blonde să se clatine pe chipul ei vioi. Este la fel de încăpățanată precum a fost bunicul tău. Chiar ieri nu s-a lăsat până nu m-a convins să-ți dau asta, a spus ea fluturând un plic lat, pe care l-a scos din interiorul tezei precum unui magician care scoate un iepure din